

พุทธศาสนาในมุมมองนักวิทยาศาสตร์*

Buddhism Perspective of Scientists

ชินนภัทร ภิญโญดม

Chinnapat Phinyodom

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: apichad.pin@gmail.com

บทคัดย่อ

ในการศึกษาเรื่อง ธรรมชาติ และจิตของมนุษย์ ที่อยู่เหนือข้อจำกัดของเครื่องมือและระเบียบวิธีการพิสูจน์หาข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์ ที่นักวิทยาศาสตร์ไม่สามารถพิสูจน์ได้ พุทธศาสนา คือศาสนาที่นักวิทยาศาสตร์ต่างให้การยอมรับว่าเป็นศาสนาที่สามารถอธิบายข้อสงสัยในเรื่องนั้นได้ มีการนำพุทธศาสนามาอธิบายผ่านทางแนวคิดทางวิทยาศาสตร์หรือนำวิทยาศาสตร์มาอธิบายตามแนวทางพุทธศาสนา ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกันเป็นสาเหตุที่ทำให้ให้นักวิทยาศาสตร์มีชื่อเสียงหลายๆ คน ต่างยอมรับและสนใจหันมาศึกษาและศรัทธาในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก เช่น นีลส์ บอห์ร (Niels Bohr) ดร. เจ โรเบิร์ต ออพเพนไฮเมอร์ (J. Robert Oppenheimer) อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ (Albert Einstein) เป็นต้น

คำสำคัญ: มุมมอง; นักวิทยาศาสตร์; พุทธศาสนา

Abstract

In the study the nature and the human mind that is beyond the limits of tools and regulation, for scientific facts that scientists cannot prove. Buddhism is a religion that scientists have recognized that religion can have no doubt about that. With the introduction of Buddhism to explain the concept of scientific or science based approach to describe Buddhism is seen that there is consensus. It's why so many scientists accepted and turned their interest and faith in Buddhism is very much like Niels Bohr, J. Robert Oppenheimer, Albert Einstein onwards.

Keywords: Perspective; Scientists; Buddhism

*ได้รับบทความ: 4 มีนาคม 2562; แก้ไขบทความ: 12 ธันวาคม 2562; ตอรับตีพิมพ์: 26 ธันวาคม 2562

Received: March 4, 2019; Revised: December 12, 2019; Accepted: December 26, 2019

1. บทนำ

บทความทางวิชาการเรื่อง พุทธศาสนาในมุมมองนักวิทยาศาสตร์ (Buddhism view of Scientists) นี้ ผู้เขียนได้แรงบันดาลใจมาจากข้อความที่ผู้เขียนได้อ่านในสื่อออนไลน์ที่นำคำพูดของนักวิทยาศาสตร์เอกของโลกที่มีความเป็นความอัจฉริยะอย่างอัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ (Albert Einstein) ผู้ค้นพบทฤษฎีสัมพัทธภาพพิเศษ (Special Theory of Relativity) ซึ่งเป็นการลบล้างทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์เดิมๆลงอย่างสิ้นเชิง โดยไอน์สไตน์ได้ทิ้งคำพูดที่เป็นปริศนา ที่มีความสำคัญมากให้กับมนุษยชาติในช่วงวาระสุดท้ายแห่งชีวิตของเขา ไอน์สไตน์สงสัยว่า พระพุทธศาสนาอาจจะเป็นศาสนาที่ให้คำตอบต่อคำถามของเขาที่พยายามค้นหาคำตอบในช่วง 1 ปี ก่อนที่เขาจะเสียชีวิต ซึ่งมหาวิทยาลัยพรินซ์ตัน ได้ตีพิมพ์งานเขียนชิ้นหนึ่งของเขาชื่อเรื่อง “The Human Side” ซึ่งนักฟิสิกส์ได้รับรางวัลโนเบลผู้นี้ได้กล่าวทิ้งท้ายให้เป็นปริศนาแห่งโลกอนาคตว่า

“The religion of the future will be a cosmic religion it should transcend personal God and avoid dogma and theology. Covering both the natural and the spiritual, it should be based on a religious sense arising from the experience of all things natural and spiritual as a meaningful unity. Buddhism answers this description, If there is any religion that could cope with modern scientific needs it would be Buddhism. (Albert Einstein) (Watkaokaew, 2016)

“ศาสนาในอนาคต จะต้องเป็นศาสนาสากล ศาสนานั้นควรอยู่เหนือพระเจ้าที่มีตัวตน และควรละเว้นคำสอนแบบเบ็ดเสร็จ (คือเป็นแบบสำเร็จรูปที่ให้เชื่อตามอย่างเดียว) และแบบทงะวิทยา (คือพึ่งเทวดาเป็นหลักใหญ่) ศาสนานั้นเมื่อครอบคลุมทั้งธรรมชาติและจิตใจ จึงควรมีรากฐานอยู่บนสามัญสำนึกทางศาสนา ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ต่อสิ่งทั้งปวง คือ ธรรมชาติและจิตใจ อย่างเป็นหน่วยรวมที่มีความหมาย พระพุทธศาสนาตอบข้อกำหนดนี้ได้ ถ้าศาสนาใดที่จะรับมือได้กับความต้องการทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ในปัจจุบัน ศาสนานั้นก็ควรเป็นพระพุทธศาสนา”

คำพูดของไอน์สไตน์นั้นมีความนัยสำคัญที่ซ่อนอยู่และรอคอยการค้นพบ และนอกจากนี้ยังมีคำกล่าวที่ว่า..

“Science without religion is lame. Religion without science is blind.” (Albert Einstein)

“วิทยาศาสตร์ที่ปราศจากศาสนาเปรียบได้กับคน (ตาดี) ที่แขนขาพิการศาสนาที่ปราศจากวิทยาศาสตร์เปรียบได้กับคน (ที่มีแขนขาครบ) แต่ตาบอด”

ซึ่งจากข้อความที่ได้กล่าวมาทั้ง 2 ข้อความ ทำให้มีนักวิทยาศาสตร์สาขาต่างๆ ได้หันมาสนใจและศึกษาพระพุทธศาสนามากขึ้น แม้กระทั่งนักวิทยาศาสตร์บางคนที่ไม่เคยนับถือศาสนาใดเลย กลับมายอมรับและศึกษาพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง เช่น นีลส์ บอห์ (Niels Bohr) ผู้เป็นบิดาแห่งทฤษฎีโครงสร้างอะตอม นิโคลา เทสลา (Nikola Tesla) นักประดิษฐ์และวิศวกรไฟฟ้า

ชาวเซอร์เบีย บิดาแห่งกระแสไฟฟ้าสลับ (Sujira, 2011 : 22-27)

นอกจากนี้ยังมีนักเขียนจากสาขาอาชีพต่างๆ ที่มีความนับถือศาสนาพุทธอยู่แล้วและมีความต้องการที่จะเผยแพร่พุทธศาสนาให้เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป โดยถ่ายทอดออกมาเป็นหนังสือ เป็นงานเขียนเชิงเปรียบเทียบพระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์ เช่น สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต) ศ.ดร.สมภาร พรมทา ดร.วรภัทร ภูเจริญ ทนตแพทย์สม สุจิรา อภิวัต คมไศ ดร.ริค แชนสัน และนายแพทย์ริชาร์ด เมนดิอัส เป็นต้น

2. พระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนากำเนิดขึ้นในอินเดียเมื่อ 2,500 กว่าปีที่ผ่านมา อินเดียในขณะนั้นมีศาสนาพราหมณ์ของชาวอินโด-อารยัน เป็นศาสนาหลัก มีคัมภีร์พระเวทเป็นหลักคำสอน โดยมีความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้าผู้สร้างโลก ผู้ทำลายโลกและผู้ปกป้องรักษาโลก ต่อมาศาสนาพราหมณ์ได้พัฒนาเป็นศาสนาฮินดู ในปัจจุบัน

พระพุทธศาสนาหรือศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่มีพระพุทธเจ้าเป็นศาสดา มีพระธรรมที่พระองค์ตรัสรู้เป็นหลักคำสอนสำคัญ มีพระสงฆ์ (ภิกษุ ภิกษุณี) เป็นสาวก ทั้งหมดรวมกันเรียกว่าพระรัตนตรัย หรือพระไตรรัตน์ หมายถึง แก้วสามประการอันประเสริฐ

พุทธศาสนา แปลว่า ศาสนาของผู้รู้ เพราะพุทธะ แปลว่าผู้รู้ คือ รู้ความจริงของสิ่งทั้งปวงว่าอะไรเป็นอะไร จึงสามารถปฏิบัติต่อสิ่งทั้งปวงได้

ถูกต้องเป็นศาสนาที่อาศัยสติปัญญาหรืออาศัยความรู้ที่ถูกต้องเพื่อทำลายความทุกข์และต้นเหตุของความทุกข์เหล่านั้น

การทำพิธีรีตองเพื่อบูชาบวงสรวงอันวอนบรรดาสิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้น ไม่ใช่ศาสนาพุทธ พระพุทธเจ้าไม่รับเข้ามาไว้ในศาสนาของพระองค์เลย เพราะเป็นสิ่งที่น่าขบขันน่าหัวเราะและถือเอาเป็นที่พึ่งอย่างแท้จริงไม่ได้ พระพุทธเจ้าทรงปฏิเสธการกระทำนั้นอย่างสิ้นเชิง พุทธศาสนาจึงเป็นศาสนาที่สอนไม่ให้เชื่ออย่างมกมาย แต่สอนให้มีเหตุและผล ต้องพิสูจน์ด้วยตนเองโดยอาศัยสติ ปัญญา หาคความจริงด้วยการปฏิบัติด้วยตนเอง

การเผยแพร่พุทธศาสนามีความเจริญรุ่งเรืองและแผ่ขยายไปทั่วชมพูทวีปอย่างรวดเร็ว ชาวชมพูทวีปได้พากันละทิ้งลัทธิเดิม แล้วหันมานับถือเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนากันมากขึ้น ปัจจุบันศาสนาพุทธได้เผยแผ่ไปทั่วโลก โดยมีจำนวนผู้นับถือส่วนใหญ่อยู่ในทวีปเอเชียทั้งในเอเชียกลาง เอเชียตะวันออก เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมีผู้นับถือศาสนาพุทธกระจายไปทั่วโลกประมาณ 700 ล้านคน

3. วิทยาศาสตร์

กำเนิดและวิวัฒนาการของวิทยาศาสตร์ คำว่า “วิทยาศาสตร์” เป็นศัพท์ที่มีความหมายตามตัวอักษรว่า “ระบบวิชาความรู้” สำหรับคำที่ใช้ในภาษาอังกฤษว่า Science ซึ่งมาจากภาษาละตินว่า Scientia แปลว่า “ความรู้” อย่างไรก็ตาม วิทยาศาสตร์ไม่ใช่ระบบความรู้ที่บุคคลทั่วไปจะมีได้ วิทยาศาสตร์เป็นระบบความรู้พิเศษที่เกิด

จากการสังเกตและพิสูจน์ทดลองแล้วตั้งเป็นกฎหรือหลักการขึ้นมา

วิทยาศาสตร์ถือกำเนิดขึ้นเมื่อมนุษย์รู้สึกพิศวงต่อความลึกลับในธรรมชาติ แล้วพยายามแสวงหาคำตอบเพื่อไขปริศนาที่ตนสงสัยนั้น ซึ่งเริ่มขึ้นในยุคกรีกโบราณเมื่อหลายพันปีมาแล้ว เริ่มปรากฏเป็นรูปร่างชัดเจนในสมัยของกาลิเลโอ ต่างจากนักปรัชญากรีกตรงที่เห็นว่า เมื่อเราต้องการหยั่งเห็นธรรมชาติของสรรพสิ่ง เราต้องเปิดหูเปิดตาออกดูว่าสิ่งต่างๆ ในโลกเป็นอย่างไร ไม่ใช่ขังนึกเอาด้วยเหตุผล สำหรับกาลิเลโอการใช้เหตุผลเพียงอย่างเดียวไม่พอเพียงต้องอาศัยการค้นคว้าด้วยประสาทสัมผัส วิทยาศาสตร์เริ่มให้ความสำคัญแก่การสังเกตและเก็บข้อมูลที่ปรากฏในธรรมชาติ แต่บางครั้งการสังเกตปรากฏการณ์ทางธรรมชาติอาจทำได้ลำบาก เพราะสภาพการณ์ไม่เอื้ออำนวย นักวิทยาศาสตร์ก็เริ่มใช้วิธีสร้างสถานการณ์ขึ้นแล้วสังเกตการณ์สิ่งต่างๆ จากสถานการณ์ที่จำลองขึ้น นั่นคือที่มาของการทดลองภายใต้การควบคุม ดังที่ปรากฏในปัจจุบัน (Promta, 1997 : 3-8)

4. เปรียบเทียบวิทยาศาสตร์กับพุทธศาสนา

มีการเสนอเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ว่า ศาสนาพุทธนั้นเข้ากับวิทยาศาสตร์ได้ ทำให้ศาสนาพุทธได้กลายเป็นประเด็นหนึ่งในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาและวิทยาศาสตร์ เช่น ศาสนาพุทธสนับสนุนให้ทำการตรวจสอบธรรมชาติอย่างเป็นกลางๆ แนวคิดที่นิยมบางอย่าง เชื่อมคำสอนศาสนาพุทธกับทฤษฎีวิวัฒนาการ ทฤษฎีกลศาสตร์ควอนตัม และทฤษฎีจักรวาลวิทยา แต่นักวิทยาศาสตร์

โดยมากเห็นความแตกต่างระหว่างคำสอนทางศาสนาและเกี่ยวกับอภิปรัชญาของศาสนาพุทธกับระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ ฉะนั้น ปิยาแฉแสนอว่า ศาสนาพุทธเป็นวิธีการทางความคิดแบบที่ 4 นอกเหนือไปจากไสยศาสตร์ (Magic) วิทยาศาสตร์ และศาสนา ในทางพุทธศาสนาและระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ โดยมีความสอดคล้องกับระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์มากกว่าศาสนาที่สืบๆ กันมาและที่อาศัยความเชื่ออื่นๆ ตัวอย่างเช่นหลักกาลามสูตร 10 ข้อ เป็นการประเมินหลักฐานอย่างถูกต้องไม่ให้อาศัยเพียงแค่ความเชื่อ เรื่องที่เล่าต่อๆ กันมา หรือการคาดคิดเพียงเท่านั้น (Thai Tipitaka 20/260)

ศาสนาพุทธโดยเป็นวิทยาศาสตร์ การตรวจสอบธรรมชาติตามความเป็นจริง ซึ่งต้องอาศัยการทำไม่เอนเอียง และไม่ลำเอียงสิ่งที่ยอมรับกันทั่วไปในคำสอนศาสนาพุทธก็คือ ผลต้องเกิดจากเหตุ พระพุทธเจ้าได้ทรงอธิบายความจริงของสิ่งทั้งปวง โดยความเป็นเหตุและผล เช่น ความทุกข์และโทมนัสที่มีอยู่ในคนใดคนหนึ่ง ล้วนแต่มาจากเหตุ วิธีการหนึ่งที่จะอธิบายมรรคมงคลแปด คือ การห้เข้าหาความจริงที่มีอยู่ในปัจจุบันและทำความเข้าใจความจริงนั้นโดยประจักษ์ (Wikipedia, 2016)

ความแตกต่างของพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์

1. วิทยาศาสตร์การมุ่งเข้าใจปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้น ต้องการรู้ว่าอะไรเป็นสาเหตุอะไรเป็นผลที่ตามมา พระพุทธศาสนา มุ่งเข้าใจปรากฏการณ์ต่างๆ เช่นเดียวกันแต่ต่างตรง

ที่พระพุทธศาสนาเน้นเป็นพิเศษเกี่ยวกับวิถีชีวิตของมนุษย์มากกว่ากฎเกี่ยวกับสิ่งที่ใช้ชีวิต จุดหมายปลายทางของพระพุทธศาสนาคือสอนให้คนเป็นคนดีขึ้น สมบูรณ์ขึ้น

2. การเรียนรู้กฎธรรมชาติ วิทยาศาสตร์ต้องการเรียนรู้กฎธรรมชาติและหาทางควบคุมธรรมชาติหรือเอาชนะธรรมชาติ พุทธอีกนัยหนึ่งวิทยาศาสตร์เน้นการควบคุมธรรมชาติภายนอก แต่พระพุทธศาสนาสอนให้คนควบคุมภายในจิตใจตัวเอง วิทยาศาสตร์มุ่งปรับธรรมชาติ แต่พระพุทธศาสนามุ่งปรับจิตใจคน

3. การยอมรับโลกแห่งสสารวิทยาศาสตร์ยอมรับโลกแห่งสสารที่รับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ว่ามีจริง โลกที่อยู่พ้นจากนั้นวิทยาศาสตร์ไม่ยอมรับ (ซึ่งความจริงวิทยาศาสตร์มิได้ปฏิเสธเพียงแต่ยังไม่ยอมรับ เพราะวิทยาศาสตร์เชื่อว่าประสาทสัมผัสเป็นเครื่องมือสุดท้ายที่จะตัดสินความจริง ส่วนพระพุทธศาสนาเชื่อว่ามโนธรรมสูงสุด (นิพพาน) ซึ่งเป็นสภาวะที่ประสาทสัมผัสของมนุษย์ปุถุชนที่เต็มไปด้วยกิเลสตัณหาไม่สามารถจะรับรู้ได้ พระพุทธศาสนาแบ่งสิ่งที่มีอยู่จริงสองพวกใหญ่ๆ คือ สังขตธรรม (สิ่งที่ปัจจัยปรุงแต่ง) และอสังขตธรรม (สิ่งที่ปัจจัยมิได้ปรุงแต่ง) คือนิพพาน วิทยาศาสตร์ยอมรับว่าสังขตธรรมนั้นมีจริง แต่อสังขตธรรมอยู่นอกการรับรู้ของวิทยาศาสตร์

4. มุ่งความจริงมาตีแผ่ วิทยาศาสตร์นั้นมิได้สนใจเรื่องศีลธรรมเรื่องความดีความชั่ว สนใจเพียงค้นเอาความจริงมาตีแผ่ให้ประจักษ์เพียงอย่างเดียว ส่วนคำสอนของพระพุทธศาสนานั้นเน้นเรื่องศีลธรรม ความดีความชั่ว มุ่งให้มนุษย์มีความสุข

เป็นลำดับขึ้นไปเรื่อยๆ จนถึงความสงบสุขอันสูงสุดคือ นิพพาน (Kasmonblog, 2016)

5. มุมมองของนักวิทยาศาสตร์ที่มีความเชื่อความศรัทธาในพระพุทธศาสนา

นีลส์ บอห์ร (Niels Bohr) นักฟิสิกส์ผู้ได้รับรางวัลโนเบลสาขาฟิสิกส์ในปี ค.ศ. 1922 ซึ่งเป็นเพื่อนรักของอัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ ผู้เป็นบิดาแห่งทฤษฎีโครงสร้างอะตอม และเป็นผู้พัฒนาทฤษฎีนิวเคลียร์ฟิชชัน ซึ่งนำไปสู่การสร้างระเบิดปรมาณูลูกแรก ได้กล่าวไว้ว่าโดยชนานกับบทเรียนที่ได้เกี่ยวกับทฤษฎีอะตอม (เราจะต้องหันไปสนใจ) ปัญหาทางญาณวิทยาประเภทที่นักปราชญ์เช่นพระพุทธเจ้าและเล่าจื๊อได้เผชิญมาแล้ว เมื่อเราพยายามจะทำความเข้าใจความกลมกลืนระหว่างความเป็นผู้ชมและผู้แสดง ในละครชีวิตอันยิ่งใหญ่

ดร. เจ โรเบิร์ต ออพเพนไฮเมอร์ (J. Robert Oppenheimer) นักวิทยาศาสตร์ชาวอเมริกัน ผู้เป็น “บิดาของระเบิดปรมาณู” ใช้อุปมาเกี่ยวกับศาสนาพุทธเมื่ออธิบายหลักความไม่แน่นอนคือ ยกตัวอย่างเช่น ถ้าเราถามว่า ตำแหน่งของอิเล็กตรอนอยู่ที่เดียวกันหรือไม่ เราต้องตอบว่า ไม่ใช่ ถ้าเราถามว่า ตำแหน่งของอิเล็กตรอนเปลี่ยนไปตามกาลเวลาหรือไม่ เราต้องตอบว่า ไม่ใช่ ถ้าเราถามว่า อิเล็กตรอนกำลังอยู่เฉยๆ หรือไม่ เราก็ตอบว่า ไม่ใช่ ถ้าเราถามว่า อิเล็กตรอนกำลังเคลื่อนไปอยู่หรือไม่ เราก็ตอบว่า ไม่ใช่ พระพุทธเจ้าทรงให้คำตอบเช่นนี้เมื่อมีการถามถึงสภาพของอัตตาหลังจากตายแล้ว แต่คำตอบเหล่านี้ไม่ใช่เรื่องคุ้นเคยต่อนักวิทยาศาสตร์ยุคคริสต์ศตวรรษที่ 17 และ 18

อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ (Albert Einstein) นักวิทยาศาสตร์ชื่อเสียงก้องโลกผู้ได้รับรางวัลโนเบลสาขาฟิสิกส์ในปี ค.ศ. 1921 ผู้ค้นคิดทฤษฎีสัมพัทธภาพทั่วไป ทฤษฎีสัมพัทธภาพพิเศษ และหลักการความสมมูลระหว่างมวล-พลังงาน กล่าวถึงพุทธศาสนาว่ามืองค์แห่งจักรวาล (cosmic element) ที่มีกำลังมีประสบการณ์ความรู้สึกทางศาสนาระดับที่สาม แม้ว่าจะไม่ค่อยปรากฏในรูปแบบที่ไม่เจือปน “ผมจะเรียกมันว่า ความรู้สึกทางศาสนาจักรวาล (cosmic religious sense) นี่เป็นเรื่องราวที่จะอธิบายให้ชัดเจนเพื่อคนที่ยังไม่เคยประสบ” เนื่องจากว่า เป็นความรู้สึกที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับโอเดียของมนุษย์เกี่ยวกับพระเจ้า คือ บุคคลนั้นจะรู้สึกถึงความหยิ่งโสของความต้องการและจุดมุ่งหมายของมนุษย์ และถึงความสง่างามและระเบียบที่น่าพิศวงซึ่งปรากฏในธรรมชาติและในโลกของความคิด เขาจะรู้สึกว่าชะตากรรมของแต่ละบุคคลเป็นเหมือนกับถูกขังคุก และจะพยายามสืบหาเพื่อที่จะประสบความสมบูรณ์แบบของชีวิต โดยเป็นเอกภาพที่เต็มไปด้วยความหมาย ตัวบ่งชี้ความรู้สึกทางศาสนาจักรวาล สามารถเห็นได้แม้ในพัฒนาการขึ้นก่อนๆ ยกตัวอย่างเช่น ในบทสวดของเดวิด (Psalms of David) และใน the Prophets (แต่ว่า) องค์ทางจักรวาลนั้นมีกำลังมากกว่าในพุทธศาสนา

คาร์ล จุง (Carl Gustav Jung) จิตแพทย์ชั้นนำของโลก ระดับเดียวกับซิกมุนด์ ฟรอยด์ ทฤษฎีทางจิตวิทยาของเขา ทรงอิทธิพลมากในโลกตะวันตก ซึ่งอาจจะมีอิทธิพลต่อความคิดของผู้คนส่วนใหญ่สูงกว่าทฤษฎีของซิกมุนด์ ฟรอยด์ ด้วยซ้ำ

เขามีความคิดเห็นว่าบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลเป็นผลมาจากการกระทำของแรงขับภายในที่มีต่อปฏิกิริยาต่อแรงกระตุ้นจากภายนอก ซึ่งตรงกับแนวคิดทางพุทธศาสนาที่ว่า มนุษย์เราอยู่ในสิ่งแวดล้อมเดียวกัน แต่สิ่งที่ทำให้คนเราแตกต่างกันคือ จิตที่ตอบสนองต่อผัสสะ แล้วก่อให้เกิดเป็นเวทนา ตัณหา อุปาทาน ไม่เหมือนกัน

ในช่วงที่มีชีวิตอยู่ ประโยคหนึ่งที่เขากล่าวอย่างต่อเนื่องอยู่บ่อยๆ คือ ผมเชื่อว่าศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่โลกเคยมีมา หลักปรัชญา พัฒนาการ และกฎแห่งกรรมทั้งทางลัทธิหรือศาสนาอื่นอย่างห่างไกล

แมกซ์ มุลเลอร์ (Fridrich Max Muller) นักนิรุกติศาสตร์ชาวเยอรมัน มีความเชี่ยวชาญด้านศาสนาเปรียบเทียบ ผู้ซึ่งชาวตะวันตกยกย่องให้เป็น “บิดาแห่งประวัติศาสตร์ศาสนา” เขามีความศรัทธาในพุทธศาสนามากถึงขนาดอุทิศตัวเพื่อช่วยเผยแผ่พระพุทธศาสนา และได้แปลพระไตรปิฎกเป็นภาษาอังกฤษเพื่อตีพิมพ์แจกจ่ายไปทั่วยุโรป รวมทั้งก่อตั้งสมาคมศึกษาภาษาบาลี-สันสกฤตขึ้นที่กรุงลอนดอน เพื่อให้ชาวตะวันตกได้ศึกษาธรรมะได้อย่างแตกฉาน เขาได้แต่งและแปลหนังสือเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาไว้มากมาย เช่น Meditation on Buddha Amitayus, Esoteric Buddhism ฯลฯ เรียกได้ว่าเขาเข้าใจในพระพุทธศาสนาได้ลึกซึ้งมากกว่าชาวพุทธหลายคน (Sujira, 2011 : 22-35)

6. สรุป

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ไม่ได้บังคับให้เชื่อแต่สอนให้พิจารณาด้วยปัญญาเสียก่อนแล้ว

จึงเชื่อ ทั้งนี้เพราะสัจธรรมที่พระองค์ได้ตรัสรู้ นั้น มีอยู่แล้ว ดังที่พระองค์ได้ตรัสไว้ตามความจริงที่ว่า สังขารทั้งหลายทั้งปวงไม่เที่ยง สังขารทั้งหลายเป็น ทุกข์ ธรรมทั้งหลายทั้งปวงเป็นอนัตตา พระตถาคต เป็นผู้มาตรัสรู้สัจธรรมเหล่านั้น เมื่อตรัสรู้แล้วก็ทรง นำมาเปิดเผย นำมาแสดง นำมาทำให้ง่ายขึ้น เท่านั้น” พระพุทธเจ้าทรงเป็นผู้ตรัสรู้ความจริง เท่านั้น หาได้เป็นผู้สร้างความจริงอย่างพระเจ้า (God) ไม่ เพราะฉะนั้นคำสอนของพระพุทธองค์ จึงทนต่อการพิสูจน์โดยแท้จริง

ดังจะเห็นได้จากหนังสือทางพุทธศาสนา ที่เขียนโดยนักเขียนหลายๆ ท่านที่เป็นนัก วิทยาศาสตร์และมีความนับถือศรัทธาในพุทธ ศาสนา ดังที่ผู้เขียนได้ยกมาเป็นตัวอย่าง ซึ่งนักเขียน แต่ละท่านพยายามอธิบายพุทธศาสนาผ่านแนวคิด ทางวิทยาศาสตร์ ในขณะที่เดียวกันก็นำเสนอ วิทยาศาสตร์ตามแนวทางพุทธศาสนา โดยการ เปรียบเทียบเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดทาง วิทยาศาสตร์สมัยใหม่ที่ผู้คนกำลังให้ความสนใจ อย่างมากในปัจจุบัน เช่น ทฤษฎีกำเนิดจักรวาล (Big Bang) ทฤษฎีฟิสิกส์ควอนตัม ทฤษฎีเรื่องแรง โลกของการสื่อสาร ด้วยระบบนาฬิกาและดิจิตอล เรื่องเหล่านี้สามารถอธิบายได้ด้วยหลักธรรม คำสอนทางพุทธศาสนา เช่น กฎแห่งกรรม ปฏิจ

สมุปบาท/อิทัปปัจจยตา เรื่องธาตุ 4 เรื่องจิตและ เรื่องการเจริญสมณะและวิปัสสนากรรมฐาน

ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่น่าอัศจรรย์ที่ พระพุทธเจ้าทรงสามารถรู้เห็นในสิ่งต่างๆ ก่อนที่ นักวิทยาศาสตร์จะมีการค้นพบ ทั้งที่พระองค์ทรง ไม่มีเครื่องมืออะไรเลย พระองค์ทรงใช้เพียง พระปัญญาญาณ (Intuitive Wisdom) ที่ไม่ถูก บดบังด้วยกิเลส ก็สามารถทะลุได้ทั้งจักรวาล อย่างเช่นใน พระสูตร “อัครัญสูตร” ซึ่งพระองค์ ทรงอธิบายถึงลักษณะของระบบสุริยะจักรวาล ที่ประกอบด้วยดวงอาทิตย์ โลก ดวงจันทร์และกลุ่ม ดาวเคราะห์ที่โคจรอยู่ในระบบสุริยะจักรวาล

จึงไม่น่าแปลกใจเลยว่าทำไมนักวิทยาศาสตร์ ที่มีชื่อเสียงก้องโลกหลายๆ คน ต่างยอมรับและ สนใจหันมาศึกษาศาสนาพุทธ ศรัทธาในพระพุทธ เจ้ากันอย่างสูง บางคนแม้ในวาระช่วงสุดท้ายของ ชีวิตอย่างไอน์สไตน์ก็ได้หันมาศึกษาพุทธศาสนา ก่อนที่เขาจะจากโลกไปเพียง 1 ปี ในความคิดของ ผู้เขียนเอง ไอน์สไตน์คงนึกเสียดายว่าสิ่งที่เขา พยายามคิดค้นหาความจริงในเรื่องของธรรมชาติ ตลอดช่วงที่เขายังมีชีวิตอยู่สิ่งที่เขาสามารถพิสูจน์ ได้และค้นพบ ยังเทียบไม่ได้เลยกับสิ่งที่พระพุทธเจ้า ทรงค้นพบและรู้ จึงเป็นเรื่องอัศจรรย์ที่บอกถึง ความเป็น “พระสัพพัญญู” ผู้รู้แจ้งอย่างแท้จริง

References

- Kasmonblog. (2016). *Principles of Buddhism*. <https://kasmonblog.wordpress.com/2013/06/18/8-> (Accessed 2 June 2016).
- Mahachulalongkornrajavidyalaya. (1996). *Thai Tipitaka*. Version of Mahachulalongkornrajavidyalaya. Bangkok : Mahachulalongkornrajavidyalaya Press.

- Promta, S. (1997). *Buddhism and science*. Bangkok : Publisher of Chulalongkorn University.
- Sujira, S. (2011). *Buddhism mind Fip Einstein's Ender*. Bangkok : Publisher Aummarin thamma.
- Watkaokaew. (2016). *Albert Einstein and Buddhism*. <https://sites.google.com/site/watkaokaew6/xalbeirt-xi-stil-klaw-thung-phraphuthth-sasna> (Accessed 2 June 2016).
- Wikipedia. (2016). *Buddhism and Science*. <https://th.wikipedia.org/wiki> (Accessed 2 June 2016).